

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/165/2023
Identifikačné číslo spisu:	3114225595
Dátum vydania rozhodnutia:	26.02.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:3114225595.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Z. K., narodeného XX. B. XXXX, V. G. Z., O. XX/XX, zastúpeného advokátom Mgr. Ľubomírom Dvorským, so sídlom Nám. Sv. Anny 361/20-4, Trenčín proti žalovaným 1/ Ing. B. M., narodenému XX. B. XXXX, V. G. Z., O. XX/XX, zastúpenému advokátom Mgr. Vladimírom Tomajom, so sídlom Hlavná 22, Trnava, 2/ K. M., narodenej XX. A. XXXX, V. nad Z., O. XX/XX, o odstránenie časti brány (oplotenia) a žumpy, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 11C/291/2014, o dovolaní žalovaného 1/ proti zmeňujúcemu výroku rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 21. júna 2022 sp. zn. 17Co/6/2021, v spojení s opravným uznesením z 27. septembra 2023 č. k. 17Co/6/2021-212, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 21. júna 2022 sp. zn. 17Co/6/2021, v spojení s opravným uznesením sp. zn. 17Co/6/2021 zo dňa 27. septembra 2023, v zmeňujúcom výroku z r u š u j e a v e c mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 10. septembra 2020, č. k. 11C/291/2014-141 zamietol žalobu (výrok I.), ktorou sa žalobca domáhal odstránenia časti vstupnej brány žalovaných, pretože časť tejto brány sa mala nachádzať na pozemku žalobcu. Žalobou žalobca súčasne žiadal odstránenie žumpy z pozemku žalovaných, pretože žumpa mala negatívne vplývať na stavbu domu žalobcu. Žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% (výrok II.)

1.1. V odôvodnení žalobnú požiadavku na odstránenie brány žalovanými právne posúdil podľa § 135c Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) a konštatoval, že žalovaní svojím oplotením resp. vstupnou bránou postavenou za hranicou parc. č. XXX vlastnícky patriacej žalobcovi zasiahli do jeho vlastníckeho práva k tejto parcele v časti za spoločnou hranicou v dĺžke cca 34 cm. Žalovaní tak zabránili žalobcovi vstupovať na časť tejto parcely nachádzajúcej sa popri múre rodinného domu žalobcu súp. č. XX, pričom táto časť predstavuje úzky pásik o šírke 34 cm na začiatku uvedeného rodinného domu a 32 cm na jeho konci. Podľa súdu prvej inštancie nie je takýto pásik o šírke 32-33 cm popri múre dosť dobre

reálne využiteľný. Zásah do vlastníckeho práva žalobcu k parcele CKN č. XXX preto súd prvej inštancie hodnotil ako mimoriadne malý až nepatrný. Súd prvej inštancie zohľadnil, že sa jedná o niekoľko centimetrov, umiestnenie zabratej plochy v mieste vedľa múru domu neumožňuje jej účelné využitie a jej zabratie nemôže žalobcovi znemožniť starostlivosť a údržbu o jeho rodinný dom. Vychádzajúc z uvedeného preto odstránenie časti brány nepatrne zasahujúcej do parcely CKN č. XXX je neúčelné. Rovnako neúčelným sa javí aj zriadenie vecného bremena stavby, a to hlavne pre rozsah zásahu obmedzujúceho žalobcu v jeho vlastníckom práve a z toho plynúceho práva na jemu prináležiacu peňažnú náhradu, ktorá by bola už na prvý pohľad nepatrná. Zriadenie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu stavby by bolo podľa názoru súdu prvej inštancie napokon aj kontraproduktívne, a to ako s ohľadom na dĺžku životnosti brány, tak aj vo vzťahu k prípadnému naplneniu požiadaviek verejného záujmu, ktoré sa posudzujú v rámci stavebného konania. V súhrne opísaných okolností prípadu dospel súd prvej inštancie k názoru, že podanej žalobe o odstránenie brány nie je dôvodné vyhovieť, a to pre nepreukázanie existencie predpokladov vyplývajúcich z § 135c OZ, konkrétne pre nemožnosť využitia takto zabraného pozemku, preto žalobu v tejto časti zamietol.

1.2. Súd prvej inštancie zamietnutie žaloby v časti o odstránenie žumpy z pozemku oprel o popretie tvrdenia žalobcu žalovanými, že táto je používaná na splašky, keďže dom žalovaných je napojený na kanalizáciu. V nadväznosti na to žalobca podľa súdu prvej inštancie neuviedol žiadne konkrétne tvrdenia ohľadne obťažovania tekutým odpadom, pretekania žumpy žalovaných a vlnutia múru jeho rodinného domu. Žalobca neoznačil žiadne konkrétne dôkazy preukazujúce podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia týkajúce sa sporu o odstránenie žumpy. Námietky žalovaných o neprevádzkovaní žumpy žalobca nespochybnil ani nevyvrátil. Z ním predloženého polohopisného plánu vyplynulo len to, že v roku 2012 bola vizuálne potvrdená poloha žumpy, avšak len orientačne. Žalobca tak podľa súdu prvej inštancie neunesol dôkazné bremeno ohľadne tvrdení o ohrození jeho a rodinného domu žumpou žalovaných.

1.3. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa zásady úspechu (§ 255 ods. 1 CSP) a v konaní plne úspešným žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Trenčíne na odvolanie žalobcu rozsudok súdu prvej inštancie v časti o odstránenie vstupnej brány žalovaných zmenil tak, že žalovaným uložil povinnosť na vlastné náklady odstrániť vstupnú bránu na svoj pozemok parc. CKN č. XXX v k. ú. O., a to v časti, v ktorej sa vstupná brána nachádza na pozemku žalobcu parc. CKN č. XXX v k. ú. O. (výrok I.), zvyšnej časti výrok I. napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie potvrdil (výrok II.) a žiadnej zo strán sporu nepriznal nárok na náhradu trov konania (výrok III.).

2.1. V posudzovanom prípade sa odvolací súd stotožnil so záverom o minimálnom „plošnom“ zásahu neoprávnenej stavby žalovaných do práv žalobcu k jeho pozemku. Rovnako sa stotožnil s tým, že v priestore medzi múrom stavby a hranicou, ktorý je široký cca 33 cm, nie je v zásade možné realizovať údržbu stavby. Nehovoriac o tom, že po prípadnom zateplení, ktoré zmieňuje žalobca, by sa stal tento priestor ešte užší. Pokiaľ však žalobca zmieňuje zateplenie svojej stavby, ako v súčasnosti veľmi rozšírený spôsob rekonštrukcie stavieb a zvyšovania ich energetickej efektivity, tomuto by umiestnenie časti vstupnej brány žalovaných na pozemku žalobcu bránilo. Ako vyplýva zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, stĺp brány žalovaných je umiestnený k stene domu žalobcu prakticky na dotyk. Nebola by tak možná realizácia prípadného zateplenia práve v tomto mieste dotyku stĺpu vstupnej brány žalovaných k stene domu žalobcu, pretože na bežne používanú hrúbku tepelnej izolácie by práve v tomto mieste nebol priestor. Výnechaním tepelnej izolácie by vznikol nežiaduci tepelný most. I keď sa teda potreba sprístupnenia steny domu žalobcu po jeho pozemku v šírke 33 cm javí sama o sebe ako neúčelná, bolo pre vyššie uvedené vytvorenie priestoru pre prípadnú tepelnú izoláciu domu žalobcu účelné, aby bola časť vstupnej brány žalovaných z pozemku žalobcu odstránená. Jedná sa v podstate o premiestnenie stĺpu vstupnej brány a tomu zodpovedajúcu úpravu šírky jej krídla, čo sú jednoduché stavebné a konštrukčné úpravy bez podstatného vplyvu na hodnotu vstupnej brány ako stavby. Preto neprichádza do úvahy, že by uvedená úprava stavby v podobe odstránenia jej časti nebola účelná, ako to má na mysli § 135c OZ. Pokiaľ aj zateplenie domu žalobcu nie je aktuálnou otázkou, nevidel odvolací súd dôvod, aby potvrdením napadnutého rozhodnutia o neodstránení časti vstupnej brány daný problém iba odložil na čas, kedy otázka zateplenia domu príde skôr či neskôr na program realizácie. Odvolací súd preto napadnuté zamietavé rozhodnutie zmenil v časti o odstránenie vstupnej

brány v rozsahu zasahujúcom do pozemku žalobcu tak, že nariadil odstránenie časti vstupnej brány z pozemku žalobcov.

2.2. Vo vzťahu k druhému uplatnenému nároku na odstránenie žumpy, odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie a jeho dôvodmi. Z hľadiska § 127 ods. 1 OZ, ktorý na danú situáciu súd prvej inštancie správne použil, nie je skutočne rozhodujúce, či bola stavba, ktorá by mala byť zdrojom imisii, postavená bez stavebného povolenia. Tento zásadný argument žalobcu preto súd prvej inštancie skutočne nebol oprávnený zohľadňovať a správne poukázal na právomoc správneho orgánu v tomto smere. Súd prvej inštancie tiež správne od žalobcu vyžadoval splnenie dôkaznej povinnosti k existencii imisii majúcich pôvod v žumpe žalovaných. V tomto smere neobstoí námietka žalobcu, že bez prístupu k predmetnej žumpe bolo takéto dôkazné bremeno nesplniteľné. Imisie sa mali podľa tvrdení žalobcu prejavovať na jeho nehnuteľnosti a k tejto prístup žalobca má. Prípadné následky ním tvrdenej netesnosti žumpy preukázať preto mohol. Bez ohľadu na to je však podstatné, že žalovaní tvrdenia žalobcu o netesnosti rozporovali a súčasne preukázali, že nádrž žumpy vyhovuje podmienkam vodotesnosti, tak ako to konštatuje súd prvej inštancie vo svojom skutkovom zistení v ods. 12 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia. Toto skutkové zistenie a irelevancia neexistencie stavebného povolenia k žumpe predstavujú zásadné dôvody správnosti zamietnutia žaloby v časti o odstránenie žumpy. V tejto časti preto odvolací súd napadnuté rozhodnutie potvrdil.

2.3. O nároku na náhradu trov konania bolo odvolacím súdom rozhodnuté nanovo podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. Odvolací súd tak rozhodol o trovách celého konania. Žalobca žalobou uplatnil dva obdobné nároky, z ktorých v jednom bol plne úspešný a v druhom naopak boli plne úspešní žalovaní, pomer úspechu strán v spore bol tak v zásade rovnaký a preto súd preto žiadnej zo strán sporu nárok na náhradu trov konania nepriznal.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu vo vzťahu k zmeňujúcemu výroku I. podal žalovaný 1/ dovolanie (ďalej aj „dovolateľ“). Prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

3.1. Dovolateľ namietal (i) postup súdu prvej inštancie, ktorým po 6 rokoch sporu, len 2 dni pred vytýčeným posledným termínom pojednávania, žalobcom doručení zmenu žaloby pripustil a uznesením rozhodol, že petit znie: „Žalovaní sú povinní odstrániť vstupnú bránu (oplotenie) minimálne do vzdialenosti 34 cm od múru rodinného domu žalobcu súp. č. 75 a žumpu postavenú vo vzdialenosti cca 65 cm od rodinného domu žalobcu súp. č. 75, to všetko na vlastné náklady do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.“, ktorou zmenou žaloby došlo z jeho pohľadu k úplne novému sporu, nakoľko doposiaľ vykonané dokazovanie a návrhy na vykonanie dôkazov zo strany žalovaných boli v ďalšom konaní nevykonateľné, pretože žalobca žiadal odstrániť plot, ako aj kamenný, tak aj murovaný, medzi parcelami KNC č. XXX a parc. KNC č. XXX, ktoré v zmysle argumentácie oboch žalovaných postavili samotný žalobca, preto neexistoval žiaden dôvod, pre ktorý by ich mal so žalovanou 2/ odstrániť. Zdôraznil pritom, že k zmene žaloby došlo na poslednom pojednávaní, bez akceptácie návrhu na odročenie pojednávania za účelom prípravy procesnej obrany voči zmenenej žalobe, pričom návrh na zmenu žaloby spolu s písomným vyjadrením žalobcu, ako aj s novými dôkazmi bol protistrane (žalovaným) doručený až dňa 10.9.2020, čím im nebol poskytnutý žiaden priestor na oboznámenie sa s novými dôkazmi a prakticky novou žalobou, hoci priamo na pojednávaní a to je uvedené aj v zápisnici o pojednávaní, žiadali prostredníctvom právneho zástupcu o poskytnutie primeranej lehoty na oboznámenie sa s novými skutočnosťami a prípravu svojho vyjadrenia a k príprave procesnej obrany. Aspoň v rýchlosti navrhli vykonanie dôkazu a to vykonanie znaleckého dokazovania ohľadom určenia hranice medzi pozemkami sporových strán, ktorému návrhu nebolo vyhovené; (ii) postup odvolacieho súdu, ktorý prihliadol pri rozhodovaní na argumentáciu žalobcu uplatnenú až v odvolacom konaní a byť viazaný žalobným petitom, rozhodol v nesúlade s ním, keď: „žalovaným uložil povinnosť na vlastné náklady odstrániť vstupnú bránu na svoj pozemok parc. CKN č. XXX v k. ú. O., a to v časti, v ktorej sa vstupná brána nachádza na pozemku žalobcu parc. CKN č. XXX v k. ú. O.“, pričom už dňa 10. 09. 2020 na pojednávaní súdu prvej inštancie, na ktorom pripustil zmenu žaloby, namietali nepresnosť, neurčitosť, nezrozumiteľnosť a nevykonateľnosť žalobného petitu, ktorú nejednoznačnosť žalobného petitu potvrdil odvolací súd vlastne tým, že rozhodol inak, než žalobca v pripustenej zmene požadoval. Nižšie súdy mali pritom postupovať podľa § 129 CSP a odstraňovať vady žaloby. Uvedeným nesprávnym konaním prvoinstančného, ako aj druhoінстанčného súdu došlo k znemožneniu strane

žalovaných, aby uskutočňovala patriace jej procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces; (iii) nesplnenie si povinnosti žalobcom pred iniciovaním súdneho konania, ktorý žiadnym spôsobom protistranu nevyzval na splnenie povinnosti, ktorej sa domáhal súdnou cestou. Svojím konaním teda nepochybne dal dôvod na vedenie predmetného súdneho sporu; (iv) v absencii dokladu o tom, kedy žalobca odoslal odvolanie, keď v elektronickom spise vidí len to, že odvolanie bolo podpísané o 23:54 hod posledného dňa lehoty na podanie odvolania, a preto navrhuje dovolaciemu súdu preskúmať včasnosť podania odvolania.

3.2. Dovolateľ namietal, aj záver odvolacieho súdu, že neodstránením stavby - oplatenia má dochádzať k znemožňovaniu starostlivosti a údržbu žalobcovho rodinného domu. Tu podotýka, že šírka údajne neprístupného pozemku je 32 cm. Na takúto šírku pozemku, bez zásahu do jeho pozemku, nie je reálne vstup žalobcu možný. V každom prípade na úpravu domu, zateplenie a pod. bude potrebovať ich súčinnosť, ktorú žalobcovi spolu so žalovanou 2/ v priebehu konania opakovane deklarovali. Žalobca pritom v konaní nepreukázal, že by mu bolo v takomto vstupe na pozemok z ich strany bránené. Rozhodnutie súdu prvej inštancie vo veci preto považuje za správne a logické. Zákonodarca v ustanovení § 135c ods. 3 OZ dáva súdu možnosť rozhodnúť aj inak, ako sú spôsoby uvedené v § 135c. Vzhľadom na účelnosť a hospodárnosť možno preto práve rozhodnutie súdu prvej inštancie považovať za správne.

3.3. Žalovaný 1/ navrhol dovolaciemu súdu zrušiť rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na nové konanie.

4. Dovolateľ vzhľadom na aktuálne domáhanie sa žalobcu splnenia povinnosti na základe napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, navrhol odklad vykonateľnosti predmetného rozsudku podľa § 444 CSP, nakoľko mu tým, ako aj prípadným núteným výkonom hrozí nenapraviteľná ujma na majetku.

5. Žalobca a ani žalovaná 2/ sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovaného 1/ podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné a tiež dôvodné; v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutom zmeňujúcom výroku a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

7. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (viď § 428 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. V danom prípade dovolateľ uplatnil dovolací dôvod (aj) v zmysle § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona treba rozumieť nesprávny procesný postup

súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva; o takýto prípad išlo aj v posudzovanej veci.

10. Žalovaný 1/ v podanom dovolaní medzi iným namietal, že odvolací súd rozhodol na základe argumentácie žalobcu uplatnenej až v odvolacom konaní (bod 3.1. (ii)).

11. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných skutkových a právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné (napr. 7Cdo/1/2018, 2Cdo/33/2020, 7Cdo/129/2019, 7Cdo/21/2020, 2Cdo/275/2019, 7Cdo/238/2022, 7CdoPr/13/2023).

12. Princíp predvídateľnosti súdneho rozhodnutia tvorí súčasť princípu právnej istoty a práva na spravodlivý proces. Predvídateľnosť súdnych rozhodnutí sa prejavuje v tom, že odvolací súd v prípade meritórneho rozhodnutia o odvolaní ešte pred vyhlásením rozhodnutia oboznámi sporové strany so svojím v konaní ešte nevysloveným právnym názorom, ktorý je odlišný od právneho názoru uvedeného v rozhodnutí súdu prvej inštancie, a vytvorí stranám priestor, aby mohli k tomuto právnemu názoru zaujať stanovisko.

13. V zmysle ustanovenia § 383 CSP je odvolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní. Ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám (§ 384 ods. 1 CSP). Na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 CSP).

14. Z vyššie citovaných ustanovení vyplýva, že ak odvolací súd v rámci preskúmavania rozhodnutia súdu prvej inštancie dôjde k záveru, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie zopakuje. Uvedená povinnosť odvolacieho súdu vyplýva z princípu priamosti, ktorý v tomto prípade znamená, že odvolací súd nemôže dôkazy vykonané súdom prvej inštancie sám len prehodnotiť. O nové hodnotenie dôkazov ide tam, kde má odvolací súd iný názor na spoľahlivosť dôkazného prostriedku. Zároveň, ak chce odvolací súd vstúpiť do procesu modifikácie skutkového stavu, na ktorom je rozhodnutie súdu prvej inštancie založené, obligatórne musí byť nariadené odvolacie pojednávanie (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1279-1287).

15. Odvolací súd je ako riadny opravný súd súčasne aj skutkovým súdom. Úvahy odvolacieho súdu o správnosti skutkových záverov súdu prvej inštancie sú však značne obmedzené, pretože v zásade je viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie. V prípade pochybností o jeho správnosti má možnosť dospieť k iným skutkovým záverom, ak tieto vyplynú z poznatkov, ktoré odvolací súd získal tak, že opakoval dôkazy vykonané súdom prvej inštancie alebo vykonal nové dôkazy. Podmienenie zmeny skutkových záverov ustálených súdom prvej inštancie opakovaním alebo vykonaním nových dôkazov vyplýva z požiadavky rešpektovať zásadu priamosti a ústnosti civilného konania, ktorá má pre odvolacie konanie rovnaký význam a následky, ako pre súd prvej inštancie. Zásada priamosti je dôležitá nielen pre zisťovanie skutkového základu rozhodnutia, ale aj pre odchýlenie sa od skutkových zistení súdu prvej inštancie. Pri opakovaní a doplnení dokazovania je uvedená zásada oproti konaniu pred súdom prvej inštancie ešte sprísnená, pričom pre opakovanie dôkazov platia tie isté procesné postupy ako pri vykonávaní pôvodného dôkazu (rozhodnutie najvyššieho súdu z 26. septembra 2018 sp. zn. 4Cdo/98/2017).

16. Z obsahu súdneho spisu je zrejmé, že odvolací súd v súvislosti s odvolaním podaným žalobcom prejednal vec bez nariadenia pojednávania a bez zopakovania či doplnenia dokazovania (§ 384 ods. 1 CSP). Uvedené vyplýva predovšetkým z obsahu zápisnice o verejnom vyhlásení rozsudku z 21. júna 2022 (č. I. 164 spisu). Odvolací súd zmenil prvoinštančný rozsudok, ktorým bola zamietnutá žaloba tak, že žalobe v časti žiadaného odstránenia vstupnej brány (oplotenia) minimálne do vzdialenosti 34 cm od múru rodinného domu žalobcu súp. č. 75 žalovanými na ich vlastné náklady v ním upravenom znení výroku oproti žalobnému petitu vyhovel. Nosné dôvody zmeňujúceho rozhodnutia spočívali v zistení odvolacieho súdu, že i keď sa „... stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o minimálnom plošnom zásahu neoprávnenej stavby žalovaných do práv žalobcu.“ a tiež s tým, že „... v priestore medzi múrom stavby a hranicou, ktorý je široký cca 33 cm, nie je v zásade možné realizovať údržbu stavby, nehovoriac o tom, že po prípadnom zateplení, ktoré zmieňuje žalobca, by sa stal tento priestor ešte užší. Pokiaľ žalobca zmieňuje zateplenie svojej stavby, ako v súčasnosti veľmi rozšíreného spôsobu rekonštrukcie stavieb a zvyšovania ich energetickej efektivity, tomuto by umiestnenie časti vstupnej brány žalovaných na pozemku žalobcu bránilo. Ako vyplýva zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, stĺp brány žalovaných je umiestnený k stene domu žalobcu prakticky na dotyk. Nebola by tak možná realizácia prípadného zateplenia práve v tomto mieste dotyku stĺpu vstupnej brány žalovaných k stene domu žalobcu, pretože na bežne používanú hrúbku tepelnej izolácie by práve v tomto mieste nebol priestor. Výnechaním tepelnej izolácie by vznikol nežiaduci tepelný most. I keď sa teda potreba sprístupnenia steny domu žalobcu po jeho pozemku v šírke 33 cm javí sama o sebe ako neúčelná, bolo pre vyššie uvedené vytvorenie priestoru pre prípadnú tepelnú izoláciu domu žalobcu účelné, aby bola časť vstupnej brány žalovaných z pozemku žalobcu odstránená. Jedná sa v podstate o premiestnenie stĺpu vstupnej brány a tomu zodpovedajúcu úpravu šírky jej krídla, čo sú jednoduché stavebné a konštrukčné úpravy bez podstatného vplyvu na hodnotu vstupnej brány ako stavby. Preto neprichádza do úvahy, že by uvedená úprava stavby v podobe odstránenia jej časti nebola účelná, ako to má na mysli citované ust. § 135c OZ. Pokiaľ aj zateplenie domu žalobcu nie je aktuálnou otázkou, nevidel odvolací súd dôvod, aby potvrdením napadnutého rozhodnutia o neodstránení časti vstupnej brány daný problém iba odložil na čas, kedy otázka zateplenia domu príde skôr či neskôr na program dňa.“ (pozri body 12. a 13. odvolacieho rozhodnutia). Dovolací súd k uvedenému uvádza, že prvoinštančný súd sa ale otázkou účelnosti odstránenia časti brány žalovaných z pohľadu žalobcu namietanej účelnosti a reálnej využiteľnosti časti plochy jeho pozemku pod bránou z hľadiska znemožnenia starostlivosti a údržby jeho rodinného domu, s namietaním, že daná plocha je dosť široká na to, aby sa v nej mohla osoba pohybovať a vykonávať starostlivosť o dom ako napr. jeho zateplenie, podrezanie, ktorých vykonanie by muselo vyžadovať vstup na pozemok žalovaných, s ktorými má evidentne zlý vzťah, explicitne nezaoberal, čo sa ani nemohol, pretože ide o argumentáciu žalobcom prednesenú až v odvolacom konaní. V tejto súvislosti prvoinštančný súd vychádzal z ním zisteného skutkového stavu, že i keď „... v danom prípade bolo v konaní preukázané, že časť oplotenia vstupnej brány žalovaných bola postavená z podstatnej časti na ich vlastnej nehnuteľnosti, t. j. parcele CKN č. XXX a v časti, t. j. vyššie definovanej miere zasahuje do parcely žalobcu CKN č. XXX bez jeho preukázateľného súhlasu. ... zabratá plocha parcely CKN č. XXX je ako už bolo vyššie konštatované tak nepatrná, že nemôže relevantne obmedziť jej využitie žalobcom. Uvedený záber rádo vo niekoľkých centimetroch, umiestnenie zabratej plochy v mieste vedľa múru domu, jej tvar a prekrytie tohto pásika ukončením strechy rodinného domu žalobcu nemôže žalobcovi znemožniť starostlivosť a údržbu o rodinný dom. Odstránenie časti brány nepatrne zasahujúcej do parcely CKN č. XXX je tak neúčelné, keďže jeho odstránenie by bolo vo vzťahu k stavebníkovi najprísnejšou a v tomto zmysle neodôvodnenou a neprimeranou sankciou. ... V súhrne vyššie opísaných okolností prípadu súd dospel k názoru, že podanej žalobe o odstránenie brány nie je dôvodné vyhovieť a to pre nepreukázanie existencie predpokladov pre vyhovieť takémuto nároku vyplývajúcich z obsahu § 135c Občianskeho zákonníka (konkrétne pre nemožnosť dosiahnutia cieľa žalobcu týkajúceho využitia takto zabraného pozemku) ...“ (pozri body 22. až 24. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). Odvolací súd ku skutkovému stavu zistenému prvoinštančným súdom poukázal, že sa stotožňuje s jeho záverom o minimálnom „plošnom“ zásahu neoprávnenej stavby žalovaných do práv žalobcu k jeho pozemku a tiež s tým, že v priestore medzi múrom stavby a hranicou, ktorý je široký cca 33 cm, nie je v zásade možné realizovať údržbu stavby, nehovoriac o tom, že po prípadnom zateplení, ktoré zmieňuje žalobca (prvý krát až v odvolaní - pozn. dovolacieho súdu), by sa stal tento priestor ešte užší. Pokiaľ však žalobca zmieňuje zateplenie svojej stavby, ako v súčasnosti veľmi

rozšírený spôsob rekonštrukcie stavieb a zvyšovania ich energetickej efektivity, tomuto by podľa odvolacieho súdu umiestnenie časti vstupnej brány žalovaných na pozemku žalobcu bránilo.

17. Z uvedeného v predchádzajúcom bode je tak už na prvý pohľad zrejmé, že nosné dôvody, na ktorých založil odvolací súd svoje zmeňujúce rozhodnutie netvorili skutkový základ zistený prvoinštančným súdom (z ktorého tento vychádzal), a že odvolací súd zákonne konformným spôsobom nedoplnil ani nezopakoval dokazovanie, ani vo veci nenariadil pojednávanie.

18. V neposlednom rade rovnako tak bez potreby hlbšej právnej argumentácie (ku ktorej bude potrebné, aby zaujal relevantným spôsobom stanovisko odvolací súd) dôvodnou bola (aj) argumentácia žalovaného 1/ odvolávajúca sa na zmätočnosť zmeňujúceho odvolacieho výroku v dôsledku jeho odlišnosti od žalobnej požiadavky podľa zmenenej žaloby, ktorú odlišnosť odvolací súd ponechal bez akejkoľvek argumentácie, rovnako ako žalovaným namietanú nedostatočnú konkretizáciu a tým aj materiálnu nevykonateľnosť žalobného petitu počas prvoinštančného konania, spolu s namietaním nezákonnosti pripustenej zmeny žaloby prvoinštančným súdom, napriek tomu, že sám zmenený žalobný petit do svojho rozsudku neprevzal (bod 3.1.(i)). Dovolací súd v tejto súvislosti v zhode s právnou doktrínou poznamenáva, že „výrok konečného rozsudku je determinovaný žalobným návrhom v takom znení, aké žalobca uviedol v žalobe (§ 132 ods. 1) alebo aké pripustil súd uznesením v prípade zmeny žaloby (§ 142) ... Výrok rozsudku musí byť dostatočne určitý, aby ho bolo možné nútene vykonať. Požiadavka materiálnej vykonateľnosti rozsudku zahŕňa okrem iného potrebu jednoznačného vymedzenia práv a povinností, o ktorých sa rozhodlo vrátane ich rozsahu a lehoty na plnenie. Preto je nevyhnutné, aby výrok bol formulovaný presne, jasne, výstižne a zrozumiteľne" (pozri: Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 873 - 877).

19. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že vydaniu napadnutého odvolacieho rozhodnutia predchádzali zásadné procesné pochybenia, v dôsledku čoho možno konštatovať, že zo strany odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces strán sporu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Táto skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd dovolaním napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Preto dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Vzhľadom na zrušenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd už nepovažoval za hospodárne rozhodovať o návrhu dovolateľa na odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia.

20. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania (vzhľadom na zrušenie odvolacieho rozsudku len v časti, pozri aj dovolací výrok o trovách konania, pozn.) a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

21. Nakoľko dovolací súd uznal prípustnosť a dôvodnosť dovolacích námietok vyplývajúcich z § 420 písm. f/ CSP, tak sa ďalej nezaoberal prípustnosťou a dôvodnosťou ostatných námietok žalovaného týkajúcich sa vady zmätočnosti (bod 3.1. (iii) a (iv)) a nesprávneho právneho posúdenia veci (bod 3.2.). Napriek uvedenému sa javí byť vhodné, aby odvolací súd v rámci jeho nového rozhodnutia primerane reagoval (aj) na tieto žalovanými v dovolaní nastolené právne pripomienky (pokiaľ budú príčinné k nosným právnym dôvodom, pozn.), a to v záujme presvedčivosti a jednoznačnosti svojho rozhodnutia.

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.